

НАСТАВНИКЪ

ЗА

УЧИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ

ИЗЛИЗА ВСЪКА НЕДѢЛЯ

Годишна цѣна дваайсетъ лева
или 60 гр., шестмѣсечна шестъ
лева или 30 гр., отдѣленъ брой
30 стотинки, безъ приложението

№ 3.

Подписката се приема въ редак-
ціята при типографіята
на Р. И. Блъскова
въ Варна.

Варна, 6 Септемврий 1880 год.

СЪДЪРЖАНИЕ: Извѣстіе. --- Първоначалнитѣ училища въ Англія. --- Изло-
женіе на по-добритѣ начини за учение малки дѣца на книга. --- Позна-
ченіето и образованіето на жената. --- Статистически свѣдѣнія по на-
родното образование въ Правадійски учебенъ округъ. --- Нова книга и др.

ИЗВѢСТІЕ

Да не помислятъ читателитѣ че НАСТАВ-
НИКЪ заглѣхна съ първото си появяніе на святъ,
нѣй ще имъ кажемъ, какво причината да окъ-
снѣе трети Н-ръ е едно, че такава хартія (кни-
га) вѣмаме тука и чакахме да ни пристигне
изъ Нѣмско, и друго, че твърдѣ малцина са от-
говориха до сега на поканваніето ни, да са оба-
дятъ кадѣ по колко листа да проваждаме и да
оздравятъ подписанитѣ. И наистина когато на
нѣкои си е свидно да предплитятъ, за вѣстникъ,
или което и да е списаніе, тамъ по дестина

франка, то какъ издателя ще смѣе да прежали на всѣки Н-ръ по 100 фр. и да слѣдва на напредъ, безъ насърчаніе?

За това, като приканваме повторително нашитѣ пріятелн и познайници, до които сме испратиле 1-й и 2-й Н-ръ, молимъ най-убѣдително щомъ получатъ и 3-й, да ни евять имената на подписанитѣ спомощници или пъкъ да върнатъ листоветѣ назадъ; защото тѣи издателя стой въ неизвѣстность и не знае какво да прави.

Администраціята

Първоначалнитѣ училища въ Англія.

Въ послѣднѣио време у англійскія парламентъ са разглеждалъ новъ уставъ за началнитѣ народни училища, които получаватъ пособия отъ правителството (New code of regulations). Предполага са, че законопроектъ ще бѣде одобренъ отъ палатитѣ и ще са введе въ дѣйствиѣ отъ 1881 година.

Този уставъ обѣма въ себѣ си не само устройството на народнитѣ училища, нъ и на особенитѣ заведения, гдѣто пригтовляватъ учители за тѣзи училища или както сега устройванитѣ у насъ учителски семинаріи. Той заслужва серіозно вниманіе. Въ законопроектъ явно са вижда, колко важно значеніе придава англійското правителство на първоначалното народно образование и въ какво направленіе вижда то нужно да постави това дѣло. Още въ 1870 година съ парламентскій актъ сж уредени първоначалнитѣ народни училища и е назначено пособие за съдържаніето и развитіето на началното народно образование. Сегашнія уставъ има цѣлъ да урегулирва (управи) назначеніето и съдържаніето на тѣзи училища.

Пособіето, което е опредѣлено отъ парламента за народното образованіе въ Англія и Уелсъ са дава: а) на пачалнитѣ народни училища, отредѣни да обучаватъ дѣца до 14-годишна възраст и б) на училища, които приготвяватъ учители. Начално училище са признава всяко училище, което е опредѣлено за първоначалното образованіе, и което е основано съгласно съ акта отъ 1870 година, съ исклученіе на тѣзи, въ които на всякое момче или момиче са зема плата по деветъ месеа въ недѣлята. Размѣра на пособіята са опредѣлява съ размѣра на училището, отъ неговото настояще състояніе и отъ разряда на учителитѣ, които преподаватъ въ него. Пособіе за съграждане на ново училище не са дава, нъ може да са пздѣйствиува за всяко съществующе училище, което ще удовлетворява на исканіята, които задължава устава. Всяко училище, което желае да са възползува съ правителственно пособие, са посѣщава отъ особенъ чиновникъ изъ департамента на просвѣщеніето, който има званіе инспекторско, който увѣдомява подробно за настоящето положеніе на училището и за степенъта на съществующія въ него порядъкъ, както и за успѣхитѣ на ученицитѣ. Като са отнуднатъ пособія, департамента съобщава за туй на училищния управителъ и му опредѣлява време за ежегодна ревизія на повѣреното му училище отъ инспектора. Пособіето са дава на всяка година и то подиръ като ревизира и донесе инспектора за удовлетворителното състояніе на училището. Освентъ опредѣленитѣ срокове за ревизированіето на училищата, инспекторитѣ могатъ да ги посѣщаватъ въ всяко време, безъ да са пзвѣстяча управителя имъ. За сношеніе съ департамента, всяко лице, което нагледва училище, трѣба да си има особенъ кореспондентъ, за изпраніето на когото треба да са пзвѣсти на департамента. Нито сампчакъ управителя на училището, нито пъкъ нѣкои отъ училището, не може да бжде, въ същото време, и кореспондентъ.

Задължителни условія за полученіето на пособіе, освенъ това училището треба да удовлетворява на издaдення въ 1870 законъ начални народни училища, новия уставъ гласи: а) че религиозното образование трѣба да са преминава по установената (нарѣдената) отъ департамента программа; б) че въ приѣмваніето на дѣцата да са не отказва на никого, и да са нейзвждатъ отъ училището безъ достатѣчни причини; в) управителя, който нагледва училището, да не преслѣдва матеріални ползи; г) помещеніето на училището напълно да отговаря на гигиеническитѣ нужди, относително отопленіето, освѣщеніето, сухостта, чистотата и вентилираціитѣ и да е приспособено както треба къмъ своето назначеніе по отношеніе на удобството, доставяніе на мебели и др. так. д) главнитѣ учители трѣба да иматъ нужнитѣ дипломи, съгласно съ законитѣ отъ 1870-та г. и да нематъ други никакви занятія, освенъ преподаваніето (а у насъ учителя и писаръ, и пѣвецъ, и механижия и сѣдія на пѣяницитѣ и пр., Р.) и най-подиръ, е) дѣзницитѣ, които са обучаватъ въ дневнитѣ училища, да са учатъ още и на домашни работи, каквото: пранье, мѣненье, плѣтенье, готвенье, и т. н. т. работи, които сж необходими за домашния животъ.

Училищнитѣ инспектори сж длъжни да нагледватъ за дѣцата, които сж въ училището, да бждатъ чисти, аккуратни, редовни, прилично да са отнасятъ по между си и въ разговора си. Относително за нравственното развитіе на дѣцата са е обръщало строго вниманіе на приказкитѣ имъ, старали сж са да бждатъ вѣрни, постѣпкитѣ имъ честни и отношеніята имъ къмъ ближнитѣ, готови къмъ услужливостъ и сичко това „не само отъ страхъ нъ по съвѣсть“. За момчета са признава за необходимо още и обученіето на фронта подъ ръководството на вѣщи по това дѣло инспектори.

Въ училищата за преподаваніе са доущатъ учители, които сж издържели испитъ за това званіе и които иматъ диплома, на учители въспитаници и помощ-

ници на учителя. За получваніето на дипломата за учителско званіе освенъ пенсията, има още и практическо испытаніе. Който управляватъ училището, нагледватъ за поведеніето, нравственотѣта и какъ учителитѣ са занимаватъ съ присърце на работата си, и за сичко това доносятъ на департамента. Инспекторитѣ, отъ своя страна нагледватъ надъ самитѣ учители и доносятъ за тѣхното положеніе и за усилхитѣ въ административно и научно отношеніе. Учители са допущатъ не по-млади отъ 14 години и могатъ да преподаватъ само въ махаленскитѣ училища, подъ надзорѣтъ на учители, които иматъ диплома, и само въ тѣзи училища, които сж припознати отъ инспекціята за добри. Размѣра на пособіето, което се дава на училището, не треба да надминаватъ повече отъ 17 шиллинга и 6 пен. на всякой ученикъ въ годишната; въ противенъ случай, ако цифрата, която се смѣта за всякой ученикъ, се увеличи по иѣкои причини, пособіето може да се смали. Числото на първоначалнитѣ училища е раздѣлено примѣрно, на едно училище съ 250—300 челоуѣка населеніе, като се гледа при това, щото разстояніето между училищата да не е по-много отъ двѣ мили.

Училища за приготвяніе на учители (Training colleges for teachers) са състоятъ отъ двѣ отдѣленія: а) дѣто са приготвятъ собствени кандидати за длѣжностъта учителска и б) практически училища за упражненіе на бѣдѣщитѣ учители въ приѣмитѣ на преподаваніето. Пособія имъ са даватъ на сжщитѣ основанія и въ сжщія размѣръ, както и на първоначалнитѣ училища. Освенъ това всякой учителъ и учителка, които сж свършили курсъ въ Training college и слѣдъ изцѣржаваніето на приѣтія пенсия, като прослугуватъ двѣ години въ учителско званіе, иматъ право за получваніе, — мъжа сто, а жената 70 фунта.

Освенъ това на учителитѣ отъ първоначалнитѣ училища са назначава пенсія за службата имъ. Право

за получаваніе на пенсія иматъ всички учители, и учителки, които сѣд дипломирани, щомъ достигнатъ на 60 години, а вторитѣ на 55 год. Пенсіята, може да бжде опредѣлена и по-рано отъ тѣзи възраст, въ случай на болестъ, слѣдствие на която учителя или учителката не могатъ да са занимаватъ по-нататъкъ съ длъжността си. Пенсіитѣ се даватъ по представленіето на инспектора и управителя на училището, съ условие на безплатна служба, най-малко, въ продълженіето на послѣднитѣ седемъ години. За пенсия се харчатъ 65000 ф. на годината; отъ тѣзи сума са дава 20 пенсия по 30 ф. стерлинг. 100 по 25 и 250 по 20 ф. стерл., послѣ отрездатъ са 400 фун. стер. за особенни пособия на учителитѣ. (Слѣдва)

Долния членъ ний заемаме отъ в. „Народний Гласъ“ и го препечатваме въ списаніето си, като за допълненіе на I урокъ по педагогиката, съ изключеніе на забѣлжитѣ, съдържаніето на които е съ извѣстна цѣль.

Изложеніе на по-добритѣ начини за ученіе малки дѣца на книга.

Като земаме да изложимъ по-добритѣ начини за ученіе малки дѣца на книга, ний ще са спремъ само на гласната метода; буквенитѣ и сричнитѣ начини иматъ сега само исторически интересъ. Въ изложеніето ще са ограничимъ въ сжщността, като избѣгнуваме подробноститѣ.

Гласний начинъ за ученіе малки дѣца на книга е распространенъ доста много, та е извѣстенъ на по-многого учители. Напраздно мислятъ нѣкои, че той е ново изобрѣтеніе. А защото азбуката е сѣтнина на гласното разложеніе (анализъ) на човѣческото слово, то и гласний начинъ въ сжщность е съврѣмененъ съ изобрѣтеніето на азбуката (и така тя е стара повече отъ 3000 години). За жалость, гласното разложеніе малко по малко било затъмнено съ изричаніето на отдѣлнитѣ гласове, които

изобрѣтателитѣ на азбуката дали на писменнитѣ имъ бѣлѣзи (на буквитѣ), така щото при старитѣ еврей, при гърцитѣ и при римлянитѣ ний вече намираме сричаніе (буквосъчетаніе). Въ XVI вѣкъ словѣнскій педагогъ Коменски, като откриль пхтѣтъ на гласното ученіе и четеніе, практиковалъ го въ училищата и го обработилъ теоретически. Но въ размирната епоха на крѣвавитѣ войни, които ставали за реформаціята, това изобрѣтение било забравено. Само отъ XVIII вѣкъ гласната метода, вече отъ Германія, распространила са по всичкія свѣтъ. Тя въ Россія била извѣстна още по врѣмето на Петра Великій.

Причината на распространіето на гласната метода лежи въ нейното достоинство: въ простотата и въ згодното приложение.

Тя има много сгодиности. Да покажемъ нѣкои: а) нйрното нейно достоинство е постепенността: като са подкачи отъ най-простото и най-лесното, тя води ученикѣтъ послѣдователно, стъпка по стъпка, къмъ по-мжчното и по-сложното; б) у гласнія начинъ самостоятелността на ученикѣтъ има нѣленъ просторъ, което е много важно въ педагогическо отношение; в) всичко що се учи върви право въ работата, защото гласовѣтъ са изричатъ чисто, безъ да са намисатъ непотрѣбни допълненія; г) простотата на начинѣтъ улеснява ученіето защото въ него всичко е естествено и на дѣтето понятно; д) скоростѣта на ученіето е гласній начинъ, която е доказана отъ опитъ, прави смъщо така неговото достоинство; най-сетнѣ е) въ гласната метода опитното начало (реалній принципъ) са съединява опредѣленото (формалното): тя, като дѣйствува благотворно на възбужданіето на умственитѣ сили на ученицитѣ, дава имъ възможность да усвоятъ трайно, и основателно самія предметѣ на учението, четеніе и писаніе.

Гласній начинъ има три вида: синтетическій, аналитическій и санкритическій.

1) Синтетическій гласній начинъ ученіе на книга състои въ това, че на ученикѣтъ първенъ са дава да научи проститѣ гласовѣ, които правятъ нашето слово, съ тѣхнитѣ бѣлѣзи писмено и печатно. Като са слѣдува правилото, да са подкача отъ лесното, учатъ първенъ гласнитѣ, послѣ съгласнитѣ; по-послѣ събиратъ гласовѣтъ въ слокове, слоговѣтъ въ думи и въ

цѣли прѣдложенія. Тагъвъ общій ходъ на обученіето по гласнѣй синтетическій начинъ, въ подробноститѣ той може, разбира са, да са разнообрази.

Въ практическото негово приложение може да са препоръчатъ слѣднитѣ бѣлѣжи на учителя: а) Да са изучаватъ по-малко гласове отъ веднѣжъ, но-основателно и да са непреминува на друго, преди да са усвои основателно преминалото; б) отъ гласътъ да са преминува на бѣдегътъ (на буквата), а не инакъ; в) всякой гласъ първентъ да са изучава отдѣлно, а послѣ въ съединеніе съ другитѣ гласове; г) у гласнитѣ съчетанія да са недопущатъ безмисленнитѣ слогове и прѣдложенія; д) колкото са може, да са отбѣгнува всякакви отвѣчено тѣлованіе, като са извикова съ всяка мѣрка самостоятелността на ученицитѣ; е) по-чѣсто да са заячава усвоеното отъ упражненіе, при което послѣдното, колкото може, да са разнообрази; ж) за най-напрѣдъ да се избиратъ гласове по-лесни за изричаніе; кога са учатъ сходни гласове (б-п, т-д) да се прибѣгнува до сравненіето имъ; з) на здраво да са иска всякога чисто, ясно и разбрано изричаніе на гласовѣтъ; и) като вспомагателно средство за запомняваніето на гласовѣтъ са препоръчва показаніето на орѣдіята за тѣхното произношеніе и на сходнитѣ гласове въ природата. Азбучний редъ на азбуката, разбира са, кога са учи по гласнія начинъ нѣма никакво значеніе.

2) Аналитическій гласентъ начинъ на ученіе книга е право противоположенъ на синтетическій, защото въ него обученіето отива отъ прѣдложеніе и думи на гласове. Тая метода има много преимущества, особено въ отношеніе на самостоятелността на ученигътъ, на която тука са предостава повече просторъ, при което знаніето, придобито самостоятелно, безъ съмненіе ще има най-голъма ясность, опредѣленность и трайность. Като са слѣдова правилото, да са отива отъ извѣстно къмъ неизвѣстното, аналитическата метода зима живото слово — като едно цѣло, извѣстно на ученигътъ. Учителгътъ като избере нѣкое прѣдложеніе, кара ученицитѣ да различатъ въ него отдѣлнитѣ думи, въ думитѣ — слогветѣ, а въ слогветѣ — гласовѣтъ. Така, въ аналитическій начинъ са свършва съ онова, съ което обученіето са начина въ синтетическій. Ако и въ нѣкои случаи

анализътъ и синтезътъ да представляватъ двѣ страни на една работа и да са нуждаятъ взаимно единъ на други, нъ тая метода, земена отдѣлно, при правилно ръководіе на учителътъ, не само води къмъ скоро и трайно учение на четение, нъ съдържава у себе още и силно образователно влияние на ученицитѣ.

(Продължава са)

Назначеніето и образованіето на жената.

Назначеніето на женана, тъй също както и на мъжа, е да бѣде самостоятеленъ, разумънъ и самостоятеленъ членъ на семейството, обществото, отечеството и човѣчеството. Жената трѣба да заслужи правото за да каже: азъ съмъ човѣкъ и нищо човѣческо не ми е чуждо.

Срѣдоточіето на женската дѣятелность, свѣтилището, въ което съ особна сила и прелестъ могатъ да се откриятъ най-благороднитѣ начала на женската природа, е *семейството*. Като жена, тя трѣба да бѣде неразлченъ и дѣтеленъ другаръ и помощникъ на мъжа си: съ своята любовъ и старанія, тя треба да го поддържа и ободрява въ мнунитѣ на тѣжкитѣ огорченія, на душевнитѣ вълненія и да подкрѣпя отнадаването на енергіята на нравственитѣ му сили. Тя е длъжна не само съ строга економія, съ добъръ порядѣкъ въ ступанството си да заназва спѣско спечелено отъ мъжа ѝ; но колкото е възможно да допълни приходить му съ собственъ трудъ. Тя не трѣба съвсѣмъ да са отдѣля отъ кръга и входа на неговитѣ запятія, на неговитѣ успѣхи и несполуки за да може съ съвѣтъ, съ знаніе или поне съ механическа работа да му помага, щото съ общи сили да са старе да спре заплашиваемата бѣда, да са пригответъ съ твърдостъ да я притърпи и за благовременно да пзмпени средства какъ да са помогне на нещастіето. Инакъ при нѣкое ненадѣйно нещастіе, тя съвършенно ще са изгуби и може

да погине нравствено или физическо. Въобще, когато са жени, момата трѣба да нехвърля отъ главата си мисълта, че мъжътъ ѝ е длъженъ да я гали, като дѣте, че той отъ сутринята до вечерята само съ това ще са занимава, че ще са наслаждава съ красотата ѝ, съ хубостта ѝ, че ще я облача по *контешки* и че ще я развожда за показваніе на балови, вечеринки и др. На 20 годишна жена било би унизително да са обръщатъ съ нея, като съ нѣкой нравственъ *недорослъ*, а въ възраст доволно зрѣла да разиграва роль на дѣтенце е чисто юродство. Хубостта въхне не по дни, а по часове. Да се обляга на богатството, което мъжа ѝ притежава, нема за какво: малко ли припърпимаме предъ очитѣ си, че огромни състоянія са разсриватъ и събарятъ въ единъ день? Едно спасеніе е въ знаніето, въ твърдостта на характера и най-главното — въ труда. Ами ако жената къмъ това не е приготвена, тогава какво? Ще са кѣса, ще плаче, ще скърби и ще погине.

[Жената трѣба да бѣде кърмилница, забавачица и възпитателница на дѣцата си, само тогава, когато любящото нейно сърце са искава въ тѣзи три очертателни форми: семейството ще бѣде рай за дѣцата, за мъжа и за нея сама: чрезъ това въ дѣцата ще са роди и укрѣпи вѣчна симпатически свързка съ родителскія домъ; въспоминаніята за дѣтството и младостта ще имъ служатъ презъ сичкія животъ источникъ на най-сладки и свати чувства; въ любовта на дѣцата къмъ майката има нѣщо възвишено и религіозно, което охранява човѣка отъ сѣкакви лопи увлеченія; мисълта какъ да не я огорчи презъ живота си и да не оскърби наметъта ѝ подиръ смърта, като ангелъ хранителъ, ще бѣде неразлѣчна съ тѣхъ (дѣцата) и ще имъ даде свѣтлостъ на ума и мъжество на сърдцето, за да устояватъ противъ сичкитѣ обаянія на златото, на раскопността, на блѣскавитѣ почести и на опияняющія ядъ на външнитѣ наслажденія. Призваніето

на майката, която е напълно достойна за това име. казва Г-жа Бюхнеръ, е неизразимо свято и велико: сичката бдѣщностъ на дѣцата са намира въ нейнитѣ рѣцѣ. Тя може нравствено да въздигне цѣло поколеніе. Тѣжкія укоръ на женитѣ е съзнаніето че, само малко отъ тѣхъ разбиратъ своето значеніе; близорувкитѣ само са оплакватъ отъ тѣснѣя кръгъ на своята дѣятелностъ и въ сегашно време, когато нѣй сме вече на крага на новѣя порядѣкъ на вещитѣ, прекарватъ живота си въ лѣпостъ, въ удовольствіа или въ дребни развлечения на домашніа животъ; тогава, когато трѣба да посвятятъ себе си на най-благородни стремленія. Единствено възможно, разумна еманципация на жената си достига отъ нея презъ умствена дѣятелностъ, като въскитава, като образува, като направлява дѣцата, тя принася несравнено голѣма полза отъ колкото ако участвуване въ обществена дѣятелностъ.

Но, като изпълнява съ любовъ и даже съ самоотвърженіе своитѣ семейни длѣжности, жената все пакъ не трѣба да са отдалечава отъ обществото, гдѣто тя може да намѣри честни, благородни другари, готови да ѝ помогнатъ съ своитѣ съвѣти, да я утѣшатъ съ своето съчувствіе, да я развлекатъ съ живъ весель разговоръ и по пѣкой нѣтъ да ѝ посочатъ новъ родъ дѣятелностъ, която повече да съотвѣтствува на нейніа характеръ, на нейнитѣ нравствени и физически сили, който (родъ) е по-способенъ да успѣеи нейното матеріално състояніе и по нѣкогашъ да внесе нова свѣтла идея въ душата ѣ.

Такъвъ общественъ кръгъ всякога бива малакъ, но се пакъ е полезенъ за нея и за другитѣ, защото тогава са полага по-тѣсна свѣръзка между неговитѣ членове; сношеніята, които чѣсто са повтарятъ, вродяватъ между членоветѣ на обществото, нѣлна нескреинностъ и довѣріе, тѣй щото съ това са образува помежду нмъ тѣй да кажж родство, по-нѣкогашъ до толкова силно и безкорпетно, както е родството по кръвъта. Жената не

трѣба да са отказва и отъ развлеченія за да си отпочине отъ физическитѣ и отъ умственнитѣ трудове. Когато ѝ позволяватъ средствата и времето: защо тя да не посѣщава вечерникитѣ, гдѣто тѣнцуватъ, пѣятъ, съставляватъ концерти, декламиратъ забѣлѣжителни мѣста отъ най-добритѣ писатели и т. н.? но разбира се тя е длъжна да избере общество, въ което нищо да не оскърбява най-тънкото ѝ нравственнo чувство и изященъ вкусъ. Въ сѣки случай тя треба да помни че удовольствіята сж като цвѣтята, отъ които едни прохлаждатъ и даватъ бодростъ на човѣка, а други — отравятъ. Единствено по това, че жената възпитава дѣцата, които могатъ да са явятъ дѣятели на разни поприща въ общественія животъ, тя става участница на идеитѣ, предиріятіята и дѣлата, които са касаятъ до цѣлото отечество; но нейния патриотизмъ може да са изражава още и съ живо съчувствіе къмъ всичко онова, отъ което зависи развитіето на нравственнитѣ начала, които облагородяватъ и възвишаватъ массата на народа, отъ което може да са развие и осъвършенствува каква да е отрасль на матеріалната дѣятелностъ, която би благопріятетвувала за унищоженіето или поне за умаляваніето на бѣдността и сиромашіята.

Тя може да приеме участіе въ благотворителнитѣ общества, които иматъ цѣль да поддържатъ нуждающитѣ са отъ нравствениа и вещественна помощъ, а ако сама, съ собствени средства не е въ състояніе достаточно да помогне, то може да склони хора силни и богати къмъ туй нѣщо, само и само за да са не хвърли въ жъртва отъ безпощадната бѣдностъ забѣлѣжителнія умъ или талантъ, който при благопріятни обстоятелства може да състави ако не епоха, то твърдѣ важно явленіе въ науката или художеството. Това е патриотизмъ, който дѣйствува невидимо, неблистателно, но може да бжде по-благотворенъ отъ много огромни подвиги, забѣлѣжени въ Исторіята. Това е таково творчество, художника на което не са вижда, който стои,

тъй да кажж. отъ страна на работата и при това далъ начало на това дѣло, движиго и го удушевява. Ако бждатъ въ господарството много такви жени, то тѣ, като духовни сестри на мѣлосердіето, ще занаватъ обществото отъ растѣнія и ще псицѣрятъ съществуващитѣ вече вѣковн язви на народа: „За какво ли ми съ вашитѣ учрежденія, общественни предиріятія? Това е важно дѣло, но то до мене не са отнася, отъ него за мене нито е топло нито е студено;“ Тѣй казватъ много, по видимоу, даже ужъ образовани жени. Но това показва или крайна бѣдность на ума, или тжностъ на сърдцето и постидно равнодушіе на дребната, египетска натура. За туй са и нарича дѣлото важно, общественно, патриотическо, че то са отнася до венчки, до мжжѣтъ и жената, че неговото вліяніе са отзовава на всѣкото на каквато степенъ на общественното положеніе той и да са намира. Малцина съ призвани и способни за непосредственото участіе въ господарственитѣ дѣла; патриотическата задача на жената не са състои никакъ въ туй за да са старае да бжде Министръ, членъ въ камарата на народното Събрание и т. н. но въ туй, щото тя съ своето вліяніе въ своя кръгъ да поддържва уваженіе къмъ закона и са убодрява къмъ честното понѣкогажъ твърдѣ мжчно неспѣленіе на обязанноститѣ. Семейнія ѣ дружественъ кръгъ посредъ непринужденното и нескренно обмѣняваніе на мислитѣ и чувствата, подъ вліяніето на образованитѣ жени по-скоро може да са зароди и задържи ентузіазмъ „къмъ прекрасни и високи подвиги“, къмъ неуклонното съдѣйствіе на благотворното, видове на законодателитѣ и на правителитѣ. Далечъ отъ всякакви лични побужденія, жената, при обекжденіето на общественитѣ въпроси по-скоро ще искаже, ако не по-дълбоко, то по-безпристрастно сжжденіе и съ своето безкористно чувство винаги е способна да укротява раздразнителността на мжжѣтъ, що са поражда отъ недоразумѣніе или отъ излишно самолюбіе и щеславіе.

(Продължава са)

СТАТИСТИЧЕСКИ

По народното образование въ

№ по редъ	Окръжие Правадійско. Село	Състояніето на училищата до година 1875/6				Състояніето на учили- щата презъ год. 1878/9					
		има бълг- арски ученици	училище	учитель	ученици	година у- чителска плата	училище	учитель	учителя	ученици	ученици
1	Авренъ	130	1	1	80	2300	1	1	—	120	8
2	Аязма	23	—	—	—	—	—	1	—	30	3
3	Вѣнчанъ	30	—	—	—	—	—	1	—	26	—
4	Гюкче дюлю	22	—	—	—	—	1	1	—	25	8
5	Девни	132	1	1	86	3500	1	1	1	117	35
6	Добринъ	40	—	—	—	—	—	1	—	30	6
7	Дере Кюй	48	1	1	30	1500	1	1	—	30	—
8	Солуджа алж.	36	—	1	20	1200	1	1	—	27	15
9	Есетліе	30	—	—	—	—	—	1	1	20	4
10	Кривия	75	1	1	20	1000	1	1	—	54	1
11	Кайрадіе	50	—	1	15	1200	—	1	—	50	7
12	Кюнеклие	50	1	1	40	1500	1	1	—	32	18
13	Кумарево	68	—	1	30	1900	—	1	—	35	—
14	Кадж-кюй	38	—	1	—	—	—	1	—	20	—
15	Казанка рѣка.	50	—	1	—	—	—	1	—	20	—
16	Кутлу-бей	100	—	1	20	2000	—	1	—	46	—
17	Караачъ	110	1	1	50	3000	1	1	—	75	—
18	Капуджи-махла	23	—	—	—	—	—	1	—	25	4
19	Кжзхлджиларъ	100	1	1	45	2800	1	2	—	80	19
20	Караманліе	22	—	—	—	—	—	1	—	18	4
21	Малчъ	35	—	1	20	1000	—	1	—	30	2
22	Манастиръ	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Ново-село	170	1	1	80	3000	1	2	—	87	13
24	Неново	37	—	—	—	—	—	1	—	21	4
25	Нягуша	30	—	—	—	—	—	1	—	15	7
26	Плюска Могилъ	62	—	1	20	1500	—	1	—	80	8
27	Равна	65	1	1	65	1500	1	1	—	79	35
28	Черковна.	80	1	1	80	2500	1	2	—	90	20
29	Сарджаръ	32	1	1	15	800	1	1	—	20	6
30	Султанларъ	60	1	1	30	2300	1	1	—	35	10
31	Теотеджій	120	1	1	65	2000	1	1	—	60	30
32	Шаджюй	45	—	1	20	1200	—	1	—	30	—
33	Хасхлбейліе	75	1	1	30	1300	1	1	—	45	15
34	Хасхрджигъ	80	1	1	30	1500	1	1	—	60	4
35	Шереметъ	65	—	—	—	—	—	1	—	31	—
Всичко :		2135	15	22	942	42500	20	40	1	1598	277

СВѢДѢНІЯ
Правадѣйскій учебенъ окръгъ.

47

щ ата		Състояніето на училищата презъ година 1879/80						Особни бѣлѣжки
година у- чителска плата	учил.	учит.		ученици		година у- чителска плата		
		за момчѣ	за момчѣ	учитель	учителька		момчѣ	
2200	1	—	1	1	95	17	4000	Преди черкеско село а сега заселено съ преселенци (Казанка рѣка) Съзидаха ново голѣмо училище въ год. 1880. (Кутлу бей).
1000	—	—	1	—	23	—	1700	
800	—	—	1	—	23	3	1650	
850	1	—	1	—	38	7	1800	
6500	1	—	1	—	80	—	7500	
1200	—	—	1	—	27	4	2100	
1400	1	—	1	—	38	17	2000	
1800	1	—	1	—	20	10	2335	
1440	1	—	1	—	20	—	2000	
1500	1	—	1	—	60	2	2200	
2000	—	—	1	—	28	13	1440	Преди черкеско село, а сега заселено съ преселенци (Манастиръ).
2000	1	—	1	—	60	32	3200	
1800	—	—	1	—	36	6	2400	
1200	1	—	1	—	20	—	1500	
1200	1	—	1	—	20	—	1200	
2300	—	—	1	—	43	—	2800	
4000	1	—	1	—	60	—	4300	
1600	—	—	1	—	25	—	1800	
5000	1	—	1	—	41	12	4000	
1600	1	—	1	—	20	3	2500	
2000	1	—	1	—	39	—	2600	Съ читалище, особно здание (Черковна).
—	—	—	1	—	20	—	2000	
3800	1	—	2	—	110	10	7600	
920	—	—	1	—	25	5	1200	
1100	—	—	1	—	18	4	1100	
2225	1	—	1	—	37	25	3500	
1600	1	—	1	—	65	22	3200	
3500	1	—	2	—	95	35	5000	
1700	1	—	1	—	10	3	2335	
1900	1	—	1	—	48	16	3400	
3600	1	—	1	—	84	—	4380	Преди черкеско село, а сега заселено съ преселенци (Шереметь).
2000	1	—	1	—	47	10	3100	
3000	1	—	1	—	46	6	1900	
3000	1	—	1	—	60	5	2200	
1600	1	—	1	—	30	—	2300	
75785	25	—	39	1	1544	276	103,140	

За допълненіе на селата въ Правадійско, тука прилагаме слѣдующитѣ три села, които са несместиха въ таблицата:

1) Ендже-Кюй, бълг. кжши 25, въ год. 1878/9 имало 1 учителъ, съ 25 ученици, годишна плата 1600; въ год. 1879/80: 1 учит. съ 25 ученици, 4 ученички, год. плата 1600.

2) Фетекюй, бълг. кжши 12, въ год. 1878/9 имало 1 учит. съ 15 ученици, 1 ученичка, год. плата 1200; въ год. 1879/80: 1 учит., 20 ученици, 5 ученички, год. плата 1400

3) Хамбарлъжъ, бълг. кжши 25, въ год. 1878/9 имало 1 учителъ съ 15 ученици, год. плата 1000; въ год. 1879-80: 1 учителъ, 18 ученици, год. плата за учители 1800.

Суммата: (вижъ въ таблицата).

Забелѣжка: платата на учителитѣ е въ грошове.

НОВА КНИГА

РЪКОВОДСТВО къмъ възпитаніе и обучение на дѣцата. Съставилъ В. Лядовъ. Превелъ К. Бошковъ. Издава книжарницата на Данова. Цѣна 2 франка. При сичко че цѣната на книгата е голѣма и превода ѝ бодливъ, размѣсенъ съ много руски думи и свойството на конструкціята не по български. — ній смѣемъ да я препоръчаме на народнитѣ учители, водими отъ руската поговорка която гласи: че на безрибіе и ракъ риба.

Тука, въ града ни са прави ново първоначално училище у Н. Махала, по плана отъ Министерството на просвѣщеніето, съ 4 отдѣленія. За него ній ще поговоримъ до пкти, а сега ще кажемъ, че както ни са види, то ще бжде недостатъчно да прибере сичкитѣ дѣца отъ тѣзи махала и отъ двата пола, които принадлежатъ къмъ учебніа възраст.

За голѣмо чудо на сегашния вѣкъ, християнството и училието е проникнало дори и въ най-затѣнитѣ дивански мѣста. Тѣй въ ост. Мадагаскаръ сега са броятъ 70,000 християни, които иматъ 90 училища съ 50.000 ученици. — А какво трѣба да правимъ ние, окончателнитѣ Българи? Нека се сѣмнатъ нашитѣ хора, а особено онія, на които дѣжи тая длъжностъ.